

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Traducerea și permisiunea de republicare au fost oferite sub autoritatea Direcției Generale Agent Guvernamental, Ministerul Justiției al Republicii Moldova (justice.gov.md). Permisuniunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

The present text and the authorisation to republish were granted under the authority of the Governmental Agent's General Department from the Ministry of Justice of the Republic of Moldova (justice.gov.md). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

La traduction et l'autorisation de republier ont été accordées sous l'autorité de la Direction générale de l'Agent gouvernemental du Ministère de la Justice de la République de Moldova (justice.gov.md). L'autorisation de republier cette traduction a été accordée dans le seul but de son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

SECȚIA A TREIA

CAUZA GENDERDOC-M c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 9106/06)

HOTĂRÎRE

STRASBOURG

12 iunie 2012

Această hotărîre a devenit definitivă în temeiul art. 44 § 2 din Convenție. Ea poate fi supusă unei revizuii editoriale.

În cauza Genderdoc-M c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a Treia), statuînd într-o Cameră compusă din:

Josep Casadevall, *Președinte*,

Alvina Gyulumyan,

Egbert Myjer,

Ján Šikuta,

Ineta Ziemele,

Luis López Guerra,

Kristina Pardalos, *judcători*,

și Santiago Quesada, *Grefier al Secției*,

Deliberînd cu ușile închise la 10 mai 2012,

Pronunță următoarea hotărîre, care a fost adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. Cauza a fost inițiată prin cererea (nr. 9106/06) depusă la 7 martie 2006 contra Republicii Moldova la Curtea Europeană a Drepturilor Omului potrivit articolului 34 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (“Convenția”), de către o organizație non-guvernamentală din Republica Moldova, Genderdoc-M (“asociația reclamantă”).

2. Asociația reclamantă a fost reprezentată de dna Natalia Mardari, avocat care își desfășoară activitatea în Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de Agentul său, dl V. Grosu.

3. Deoarece dl Mihai Poalelungi, judecătorul ales în privința Republicii Moldova s-a abținut de la participarea la examinarea cauzei (Regula 28 din Regulamentul Curții), Președintele Camerei l-a desemnat pe dl Ján Šikuta să participe ca judecător *ad hoc* (Articolul 26 § 4 din Convenție și Regula 29 § 1 din Regulamentul Curții).

4. La 23 mai 2008 cererea a fost comunicată Guvernului. De asemenea, ea a decis să examineze fondul cererii simultan cu admisibilitatea acesteia (Articolul 29 § 1).

5. Comentariile terței părți au fost recepționate din partea Comisiei Internaționale a Juriștilor, căreia i-a fost permis de către Președinte să intervină în procedura scrisă (Articolul 36 § 2 din Convenție și Regula 44 § 3 din Regulamentul Curții).

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

6. Reclamantul, Genderdoc-M, este o organizație non-guvernamentală cu sediul în Moldova, al cărei scop este să asigure cu informație și să asiste comunitatea LGBT.

7. La 7 aprilie 2005 asociația reclamantă a înaintat un demers la Consiliul Municipal Chișinău pentru autorizarea organizării la 27 mai 2005 a unei întruniri pașnice în fața Parlamentului, în vederea încurajării adoptării legilor cu privire la protecția minorităților sexuale împotriva discriminării.

8. La 27 aprilie 2005 Consiliul Municipal Chișinău a respins demersul, motivînd că întrunirea asociației reclamante era nefondată, deoarece a fost deja adoptată o lege cu privire la protecția minorităților naționale.

9. La 6 mai 2005 Primăria, de asemenea, a refuzat eliberarea autorizației pentru întrunirea care a fost planificată, din motiv că exista deja o lege cu privire la protecția minorităților naționale și că existau prevederi legale care indicau persoanele cu drept de inițiativă legislativă, necesară pentru promovarea legilor.

10. Asociația reclamantă a contestat dispoziția Primăriei mun. Chișinău din 6 mai 2005. Ea a invocat că interzicerea desfășurării întrunirii a fost ilegală și discriminatorie.

11. La 2 iunie 2005 Curtea de Apel Chișinău a admis acțiunea asociației reclamante și a declarat nulă dispoziția Primăriei mun. Chișinău. Curtea de Apel Chișinău a constatat următoarele:

“... ”

Instanța de judecată consideră că argumentele invocate de pîrît întru justificarea refuzului de a autoriza întrunirea sunt lipsite de suport legal, deoarece legea nu prevede astfel de motive pentru neautorizarea întrunirii. Luarea deciziei de autorizare sau refuz în autorizarea întrunirii nu poate fi condiționată de natura problemelor asupra cărora participanții la întrunire intenționează să atenționeze societatea și nici de statutul acestor probleme.

În asemenea circumstanțe, instanța conchide că dispoziția Primăriei din 6 mai 2005 a fost emisă contrar prevederilor art. 26 (1) al Legii contenciosului administrativ și este, astfel, ilegală și nulă. În ceea ce privește celelalte plîngeri ale reclamantului, inclusiv și cele cu privire la nerespectarea de către Primărie a termenului de 48 ore pentru comunicarea refuzului de a autoriza întrunirea, termen prevăzut de art. 14 din Legea cu privire la organizarea și desfășurarea întrunirilor, instanța le consideră nefondate.”

12. Primăria mun. Chișinău a depus recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 2 iunie 2005. Primăria a invocat că a recepționat mai multe cereri de la persoane fizice și asociații care se opuneau cu vehemență autorizării întrunirii și adoptării unei legi cu privire la legalizarea cuplurilor homosexuale. Cererile au pus accent pe diferite prevederi legale cu privire la protecția căsătoriei și familiei.

13. La 7 septembrie 2005 Curtea Supremă de Justiție a admis recursul depus de Primărie, a casat decizia Curții de Apel Chișinău din 2 iunie 2005 și a decis să remită cauza la rejudecare la Curtea de Apel.

14. În fața Curții de Apel, Primăria a invocat că desfășurarea unei întruniri pentru promovarea drepturilor minorităților sexuale ar periclita ordinea publică și principiile morale stabilite în societate și mai mult, organizatorii nu și-au asumat responsabilitatea în ce privește buna desfășurare a întrunirii.

15. Asociația reclamantă a invocat că interzicerea întrunirii a fost ilegală și discriminatorie.

16. La 14 iunie 2006 Curtea de Apel s-a pronunțat împotriva asociației reclamante. Asociația reclamantă a contestat decizia respectivă.

17. La 18 octombrie 2006 Curtea Supremă de Justiție a menținut decizia Curții de Apel din 14 iunie 2006. Ea a constatat că asociația reclamantă a omis să-și asume angajamente cu privire la un număr de obligații prevăzute de lege în privința întrunirilor, astfel ca: respectarea legii ; desemnarea unei persoane sau mai multor persoane responsabile de conducerea întrunirii ; să creeze în coordonare cu organul de poliție un grup de persoane responsabile pentru menținerea ordinii publice ; să delimiteze locul întrunirii prin semne vizibile ; să plătească Consiliului Municipal serviciile necesare pentru amenajarea locului întrunirii ; să stabilească traseul pînă la și de la locul desfășurării întrunirii ; să asigure colaboratorilor de poliție accesul liber la locul desfășurării întrunirii ; și să interzică participarea la întrunire a anumitor persoane. Mai mult, instanța de judecată a considerat că exista riscul ca întrunirea să fi cauzat încălcarea ordinii publice.

II. DREPT INTERN PERTINENT

18. Legea nr. 560-XIII din 21 iulie 1995 cu privire la organizarea și desfășurarea întrunirilor prevede următoarele:

“Articolul 5 – Declaraarea întrunirilor

Întrunirile se pot desfășura numai după ce au fost declarate de către organizatori la primăriile orășenești (municipale), sătești.

Articolul 11 – Declarația prealabilă

(1) Organizatorul întrunirii va depune la primărie, cel mai trîziu cu 15 zile înainte de data întrunirii, o declarație prealabilă, al cărui model este expus în anexă, ce face parte integrantă din prezenta lege.

(2) Declarația prealabilă trebuie să indice:

a) denumirea organizatorului întrunirii, scopul întrunirii;

- b) data, ora la care începe întrunirea și ora la care se încheie;
 - c) locul întrunirii, traseele spre el și de la el;
 - d) forma desfășurării întrunirii;
 - e) numărul aproximativ de participanți;
 - f) persoanele împuternicite să asigure buna desfășurare a întrunirii și să răspundă de ea;
 - g) serviciile pe care organizatorul întrunirii le solicită primăriei.
- (3) Primăria, în cazuri justificate, poate să modifice, cu acordul organizatorului întrunirii, unele elemente din declarația prealabilă.

Articolul 13

- (1) După examinarea declarației prealabile, primăria emite una din următoarele decizii și o aduce la cunoștința organizatorului întrunirii:
- a) privind eliberarea autorizației întrunirii;
 - b) privind refuzul de a elibera o astfel de autorizație, în condițiile art.12, alin.(6).

Articolul 15

- 1) Organizatorul întrunirii poate contesta refuzul eliberării autorizației.
- (2) Instanța de contencios administrativ competentă va examina reclamația în decursul a 5 zile de la data depunerii ei și va decide:

19. Articolul 34 din Legea nr. 123 din 18 martie 2003 privind administrația publică locală prevede că:

- 1) ... primarul îndeplinește în teritoriul administrat următoarele atribuții de bază:
 - 1) în domeniul asigurării ordinii de drept:
 - ...
 - f) ia măsuri, prevăzute de lege, privind desfășurarea întrunirilor publice; supraveghează târgurile, piețele, oboarele, parcurile, locurile de agrement și ia măsuri operative pentru buna lor funcționare;
 - g) ia măsuri de interzicere sau de suspendare a spectacolelor, a reprezentațiilor și a altor manifestări publice care contravin ordinii de drept sau bunelor moravuri;

20. Constituția Republicii Moldova conține următoarele prevederi:

“Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

- (1) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, și sînt necesare: în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(2) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

21. Articolul 184 din Codul Civil al Republicii Moldova prevede:

“Asociație este organizația necomercială constituită benevol de persoane fizice și juridice asociate, în modul prevăzut de lege, prin comunitate de interese, care nu contravin ordinii publice și bunelor moravuri, pentru satisfacerea unor necesități nemateriale.”

ÎN DREPT

I. PRETINSA VIOLARE AL ARTICOLULUI 11

22. Asociația reclamantă s-a plîns în legătură cu încălcarea dreptului său la o întrunire pașnică. Ea a invocat că restricția impusă asupra desfășurării întrunirii a fost contrară legii, nu a avut un scop legitim și nu a fost necesară într-o societate democratică. Ea s-a bazat pe Articolul 11 din Convenție, care prevede următoarele:

« 1. Orice persoană are dreptul la libertatea de întrunire pașnică și la libertatea de asociere, inclusiv dreptul de a constitui cu alții sindicate și de a se afilia la sindicate pentru apărarea intereselor sale.

2. Exercițarea acestor drepturi nu poate face obiectul altor restrîngeri decît acelea care, prevăzute de lege, constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protejarea sănătății sau a moralei ori pentru protecția drepturilor și libertăților altora. Prezentul articol nu interzice ca restrîngeri legale să fie impuse exercitării acestor drepturi de către membrii forțelor armate, ai poliției sau ai administrației de stat. »

23. În observațiile sale din 15 septembrie 2008 Guvernul a recunoscut că a existat o ingerință în dreptul asociației reclamante la libertatea de întrunire, însă a invocat că această ingerință a fost justificată deoarece a avut un scop legitim, a fost prescris de lege și a urmărit un scop legitim. Guvernul a menționat că 98% din populația Republicii Moldova sunt creștini ortodoxi, religie care nu tolerează relațiile sexuale sau căsătoria între persoanele de același gen. Guvernul a anexat cererile expediate din partea cetățenilor Republicii Moldova către Primăria mun. Chișinău, prin care au solicitat interzicerea întrunirii în cauză.

24. La 1 aprilie 2010 Guvernul a prezentat observații noi în care a recunoscut că a existat o violare a Articolului 11 din Convenție.

A. Admisibilitatea

25. Curtea menționează că această plîngere nu este vădit nefondată în sensul Articolului 35 § 3 (a) din Convenție. Ea menționează în continuare că nu este inadmisibilă din oricare alte motive. Urmează, prin urmare, să fie declarată admisibilă.

B. Fondul

26. Guvernul a recunoscut că a existat o violare a Articolului 11 din Convenție.

27. În asemenea circumstanțe, Curtea menționează că nu există motive să constate altfel. Astfel, a existat o violare al acestui articol.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 13 DIN CONVENȚIE COROBORAT CU ARTICOLUL 11

28. Asociația reclamantă s-a plîns în temeiul Articolului 13 coroborat cu Articolul 11 din Convenție, invocînd nu a beneficiat de un remediu efectiv împotriva pretensei violări a dreptului la libertatea de întrunire. Ea s-a plîns că nu a existat o procedură eficientă, care i-ar fi permis să obțină decizia definitivă înainte de data la care era planificată întrunirea. Articolul 13 din Convenție prevede :

“Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta Convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci cînd încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.”

29. Guvernul a contestat această alegație, invocînd că asociația reclamantă a avut posibilitatea să inițieze proceduri judiciare și au utilizat acest drept.

A. Admisibilitatea

30. Curtea menționează că plîngerea nu este vădit nefondată în sensul Articolului 35 § 3 din Convenție. În continuare ea menționează că nu este inadmisibilă din oricare alt motiv. Urmează, astfel, să fie declarată admisibilă.

B. Fondul

1. *Susținerile părților*

(a) Guvernul

31. Guvernul a invocat că asociația reclamantă a beneficiat de Articolul 192 din Codul de Procedură Civilă care asigură examinarea cauzei în regim prioritar. Suplimentar, hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 17 din 19 iunie 2000 prevede că în cazul lipsei unui remediu efectiv referitor la violarea dreptului prevăzut de Convenție, Curtea Supremă de Justiție aplică direct prevederile Convenției. Guvernul a invocat că asociația reclamantă a omis să menționeze aceste argumente în fața instanțelor judecătorești naționale.

(b) Asociația reclamantă

32. Asociația reclamantă s-a plîns că articolul 13 din Convenție a fost încălcat, deoarece nu a beneficiat de o procedură care i-ar fi permis să obțină decizia definitivă înainte de data întrunirii planificate, iar prevederile Legii nr. 560-XIII din 21 iulie 1995 nu au fost clare și previzibile.

Asociația reclamantă a invocat că autoritățile Republicii Moldova au examinat cauza sa într-un termen mai îndelungat decît era necesar și că nu i-a fost oferit un motiv clar cu privire la interzicerea desfășurării întrunirii.

2. *Aprecierea Curții*

33. Curtea reiterează că scopul articolului 13 este de a impune asigurarea cu un remediu național care ar permite autorității naționale competente să examineze atît esența plîngerii relevante din Convenție cît și să acorde o remediere adecvată, cu toate că Statele contractante beneficiază de o marjă de apreciere cu referire la modul în care se conformează cu obligațiile sale în temeiul acestei prevederi (a se vedea, printre altele, *Chahal c Regatul Unit*, hotărîrea din 15 noiembrie 1996, *Rapoarte* 1996-V, pp. 1869-70, § 145).

34. În prezenta cauză Curtea a constatat că drepturile asociației reclamante garantate de articolul 11 au fost încălcate (a se vedea § 30 *supra*). Prin urmare, ea a avut o pretenție discutabilă în sensul jurisprudenței Curții și a avut astfel dreptul la un remediu efectiv în conformitate cu prevederile articolului 13.

35. Anterior, Curtea a susținut că asociația reclamantă a fost lipsită de un remediu efectiv național în legătură cu plîngerea sa referitoare la încălcarea dreptului la libertatea de întrunire în măsura în care autoritățile nu au fost obligate de careva prevederi legale să pronunțe deciziile sale înainte de data desfășurării întrunirii planificate.

Curtea nu este convinsă că remediile de care a beneficiat asociația reclamantă, toate avînd un caracter *post-hoc*, ar fi remediat situația acesteia

într-un mod adecvat în legătură cu articolul 11 din Convenție. În schimb, Curtea a constatat că noțiunea remediei efective, presupune posibilitatea de a obține o decizie judecătorească referitoare la autorizarea evenimentului înainte de data la care a fost planificat (a se vedea *Bączkowski și alții c. Poloniei*, nr. 1543/06, CEDO 2007-VI, §§ 79-84, și *Alekseyev c. Rusiei*, nr. 4916/07, 25924/08 și 14599/09, hotărîrea din 21 octombrie 2010, §§ 97-100).

36. Revenind la circumstanțele cauzei, Curtea menționează că legislația Republicii Moldova prevede termene limită pentru examinarea care implică dreptul la întrunire. Mai mult, articolul 11 din Legea nr. 560-XIII solicită organizatorului întrunirii să depună demersul la Primărie cu cel puțin 15 zile înainte de evenimentul planificat.

Articolul 12 § 1 prevede obligația autorităților administrative de a răspunde cererilor referitoare la dreptul la întrunire cu cel puțin 5 zile înainte de evenimentul planificat.

Dacă Primăria interzice desfășurarea evenimentului, organizatorii pot depune o plîngere împotriva dispoziției acesteia. În acest caz, autoritatea judiciară competentă este obligată în temeiul articolului 15 § 2 din aceeași lege să examineze cauza timp de 5 zile, fără a prevedea expres că decizia trebuie să fie eliberată înainte de evenimentul planificat.

37. Curtea menționează că în prezenta cauză, în pofida termenului de 5 zile prevăzut de Legea nr. 560-XIII, cererea asociației reclamante cu privire la desfășurarea întrunirii a fost examinată definitiv peste 1 an și jumătate după ce a fost depusă.

Curtea, astfel, nu este convinsă că remediu judiciar de care a beneficiat asociația reclamantă în această cauză, care a avut un caracter post-hoc, ar fi remediat adecvat pretenziile violări ale Convenției (*Alekseyev c. Rusiei*, § 99).

38. Ținînd cont de cele menționate *supra*, Curtea constată că asociația reclamantă a fost lipsită de un remediu efectiv în ceea ce privește cererea referitoare la încălcarea dreptului la libertatea de întrunire și conchide că în prezenta cauză a avut loc violarea articolului 13 coroborat cu articolul 11 din Convenție.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 14 DIN CONVENȚIE COROBORAT CU ARTICOLUL 11

39. Asociația reclamantă s-a plîns în continuare că a fost discriminată în comparație cu alte asociații, deoarece ea promova interesele comunității homosexualilor din Moldova. Ea s-a bazat pe articolul 14 coroborat cu articolul 11 din Convenție.

Aceste prevederi sunt formulate în felul următor:

“Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.”

“1. Orice persoană are dreptul la libertatea de întrunire pașnică și la libertatea de asociere, inclusiv dreptul de a constitui cu alții sindicate și de a se afilia la sindicate pentru apărarea intereselor sale.

2. Exercitarea acestor drepturi nu poate face obiectul altor restrângeri decât acelea care, prevăzute de lege, constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protejarea sănătății sau a moralei ori pentru protecția drepturilor și libertăților altora. Prezentul articol nu interzice ca restrângeri legale să fie impuse exercitării acestor drepturi de către membrii forțelor armate, ai poliției sau ai administrației de stat ”.

40. Guvernul a contestat acest argument.

A. Admisibilitatea

41. Curtea menționează că această plîngere nu este vădit nefondată în sensul articolului 35 § 3 din Convenție. Ea menționează în continuare că nu este inadmisibilă din orice alte motive. Urmează, astfel, să fie declarată admisibilă.

B. Fondul

1. Susținerile părților

(a) Guvernul

42. Guvernul a invocat că asociația reclamantă nu a fost discriminată de autoritățile naționale din motivul orientării sexuale. Guvernul a afirmat că în perioada 2002-2006 a existat o problemă generală în Moldova referitor la dreptul la întrunire și în general o intoleranță față de întruniri. Guvernul a făcut referire la cauzele *Hyde Park 1, 2, 3, 4 c. Moldovei*, *Partidul Popular Creștin Democrat c. Moldovei* și *Roșca, Secăreanu și alții c. Moldovei*, în care întrunirile reclamantilor care aveau diferite scopuri au fost interzise.

(b) Asociația reclamantă

43. Asociația reclamantă a invocat că întrunirea în cauză a fost interzisă deoarece a promovat interesele și a fost organizată de comunitatea homosexualilor. Asociația reclamantă a invocat că începînd cu anul 2005, toate întrunirile sale au fost interzise și că a continuat să întîmpine dificultăți în organizarea evenimentelor.

44. Asociația reclamantă a contestat argumentul Guvernului că la acel moment, în general, exista o intoleranță față de dreptul la întrunire în Moldova și a invocat în schimb că în perioada respectivă Guvernul a continuat să elibereze autorizații pentru desfășurarea întrunirilor. Astfel, documentele prezentate de asociația reclamantă indică faptul că în perioada 2004-06 „Organizației Republicane Deponenții și Obligatarii Jefuiți și Înșelați, Mișcării Găgăuzia Unită, Asociației pentru lichidarea consecințelor Pactului Molotov-Ribbentrop” și „Asociației Foștilor Deportați și Deținuți Politici” le-a fost permisă desfășurarea întrunirilor în diferite locuri. În toate aceste cauze Primăria mun. Chișinău a asigurat participarea și suportul din partea Comisariatului General de Poliție.

45. În cele din urmă, asociația reclamantă a invocat că argumentul Guvernului cu referire la faptul că aproximativ 98 % din populația Republicii Moldova sunt creștini ortodoksi, că valorile morale și religioase și cererile prezentate în calitate de probă (a se vedea § 24 *supra*), indică faptul că întrunirea a fost interzisă din cauza orientării sexuale a organizatorilor și deoarece asociația reclamantă promova drepturile comunității LGBT.

(c) Intervenția terței părți

46. Comisia Internațională a Juriștilor și ILGA-Europe a menționat că protecția principiilor morale nu este și nu poate fi vreodată scopul și justificarea rezonabilă în temeiul articolului 14 din Convenție.

47. Ei au invocat că concepțiile cu privire la principiile morale sunt relative și s-au schimbat cu timpul. Deoarece este atât de instabil, reprezintă un criteriu deosebit de dificil pentru o instanță judecătorească sau legiuitor să-l aplice. Ei au conchis că caracteristicile sale militează împotriva acordării principiilor morale publice un efect expansiv.

2. *Aprecierea Curții*

48. Curtea a reiterat că Articolul 14 nu este autonom, dar are efect numai combinat cu drepturile garantate de Convenție. Această prevedere completează alte prevederi substanțiale ale Convenției și Protocoalelor sale. Ea nu poate exista independent, deoarece are efect numai în raport cu “exercitarea drepturilor și libertăților” protejate de acele prevederi. Cu toate că aplicarea articolului 14 nu presupune încălcarea acelor prevederi - și în această măsură este autonomă – nu poate fi acceptată aplicarea acesteia în afară de cazul când circumstanțele chestiunii intră în domeniul unuia sau mai multora din ultimele (a se vedea, printre altele, *Van Raalte c. Moldovei*, 21 februarie 1997, § 33, *Rapoarte* 1997-I, și *Gaygusuz c. Austriei*, 16 septembrie 1996, § 36, *Rapoarte* 1996-IV).

49. Este acceptat de ambele părți că circumstanțele cauzei intră în domeniul de aplicare al articolului 11 din Convenție. Astfel, articolul 14 este aplicabil circumstanțelor cauzei.

50. Curtea reiterează că diferența de tratament este discriminatorie dacă nu există o justificare obiectivă și rezonabilă adică, dacă nu urmărește un scop legitim sau dacă nu există un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit pentru a fi realizat. Statele Contractante se bucură de o anumită marjă de apreciere în determinarea faptului dacă și în ce măsură diferențele în alte situații similare justifică diferența de tratament în drept; scopul acestei marje variază în dependență de circumstanțe, subiectul și condițiile sale (a se vedea *Inze c. Austriei*, 28 octombrie 1987, § 41, Seria A nr. 126, și *Genovese c. Malta*, nr. 53124/09, §§ 43-44, 11 octombrie 2011).

51. Curtea reiterează că orientarea sexuală este un concept reglementat de articolul 14 (a se vedea, printre alte cauze, *Kozak c. Poloniei*, nr. 13102/02, 2 martie 2010).

Mai mult, atunci când distincția în chestiune operează în această sferă profundă și vulnerabilă a vieții private al unui individ, în fața Curții trebuie să fie prezentate motive importante pentru a justifica măsura în legătură cu care s-a plîns.

În cazul în care diferența de tratament este bazată pe gen sau orientare sexuală, marja de apreciere acordată Statului este restrînsă și în această situație principiul proporționalității nu numai impune ca măsura aleasă să fie adecvată în general pentru atingerea scopului urmărit; trebuie, de asemenea, să fie demonstrată că a fost necesară în acele circumstanțe. Într-adevăr, dacă motivele prezentate pentru un tratament diferit au fost bazate numai pe orientarea sexuală a reclamantilor, aceasta ar conduce la discriminarea în temeiul Convenției (ibid., § 92).

52. Curtea notează că în prezenta cauză, Guvernul a invocat că asociația reclamantă nu a fost discriminată din cauza orientării sexuale. În schimb, Guvernul a evidențiat idea conform căreia întrunirea asociației reclamante a fost interzisă urmare a existenței problemei sistematice cu referire la dreptul la întrunire în Moldova în perioada anilor 2004-2006. Curtea nu poate fi de acord cu Guvernul din următoarele motive.

53. În primul rînd, Curtea menționează că asociația reclamantă a prezentat dispoziții ale Primăriei mun. Chișinău prin care au fost permise desfășurarea diferitor întruniri și care au fost emise în aceeași perioadă de timp la care s-a referit Guvernul (a se vedea § 44 *supra*). Guvernul a omis să explice această diferență de tratament între asociația reclamantă și asociațiile menționate mai sus.

54. În al doilea rînd, Curtea consideră că motivul în temeiul căruia a fost interzisă desfășurarea evenimentului planificat de asociația reclamantă a constat în dezaprobarea de către autorități a întrunirii, considerînd că promovează homosexualitatea. În particular, Curtea subliniază că Primăria

mun. Chișinău – organul executiv în cauza asociației reclamante – a invocat de 2 ori în fața Curții de Apel că întrunirea asociației reclamante trebuie să fie interzisă datorită opoziției din partea multor cetățeni ai Moldovei contra homosexualității (a se vedea § 12 *supra*).

Mai mult, Curtea susține ideea că atunci când se îngrădește dreptul la întrunire, autoritățile naționale trebuie să prezinte motive clare pentru acest fapt.

55. Ținând cont de cele menționate, Curtea susține că în prezenta cauză a avut loc o violare a articolului 14 coroborat cu articolul 11 din Convenție.

IV. ALTE PRETINSE VIOLĂRI ALE CONVENȚIEI

56. În cele din urmă, bazându-se pe aceleași circumstanțe, asociația reclamantă a invocat, de asemenea, violarea articolului 6 § 1 și 10 din Convenție.

57. Examinând plîngerile, Curtea menționează că ele au la bază aceleași fapte ca plîngerile pe care le-a examinat în secțiunile precedente ale hotărîrii.

58. În consecință, ea consideră că nu este necesară examinarea separată a plîngerilor în temeiul articolelor 6 § 1 și 10 din Convenție.

V. APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

59. Articolul 41 din Convenție prevede:

“Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înalțelor Părți Contractante nu permite decît o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul

60. Asociația reclamantă a solicitat 860 euro (EUR) în calitate de prejudiciu material, ceea ce reprezintă cheltuielile de transport și alte costuri referitoare la organizarea evenimentului care a fost interzis.

61. Guvernul a invocat că aceste costuri nu au careva legătură cauzală cu pretinsa violare.

62. Curtea, ținînd cont jurisprudența sa și probele prezentate de asociația reclamantă cu referire la prejudiciul material suportat, acordă asociației reclamante 860 EUR în calitate de prejudiciu material.

63. Asociația reclamantă a solicitat, de asemenea, 7250 EUR în calitate de prejudiciu moral.

64. Guvernul a invocat că în jurisprudența recentă în care Curtea a constatat încălcarea articolului 11, a acordat 3000 EUR în calitate de prejudiciu moral.

Guvernul a menționat că în asemenea circumstanțe Curtea ar trebui să adopte atitudine critică.

65. Ținând cont că prezenta cauză implică interzicerea unei întruniri, încălcând articolele 11, 13 și 14 din Convenție, Curtea statuând într-un mod echitabil, acordă asociației reclamante suma solicitată, și anume 7250 EUR în calitate de prejudiciu moral.

B. Costuri și cheltuieli

66. Asociația reclamantă a solicitat, de asemenea, 2856 EUR în calitate de costuri și cheltuieli suportate în fața instanțelor judecătorești naționale și în fața Curții. Ea a prezentat pretenții detaliate, facturi și documente justificative.

67. Guvernul a considerat aceste pretenții excesive.

68. În conformitate cu jurisprudența Curții, un reclamant are dreptul la rambursarea costurilor și cheltuielilor numai dacă a fost demonstrat că acestea au fost reale și necesare, și rezonabile ca sumă. Curtea menționează că costurile și cheltuielile au fost suportate pentru o perioadă de 5 ani. Sumele suportate de asociația reclamantă ținând cont de taxele judiciare, nu sunt excesive sau disproporționate în raport cu lucrul efectuat.

Prin urmare, ținând cont de documentele prezentate și de criteriile menționate, Curtea consideră că este rezonabil să acorde asociației reclamante suma integrală solicitată. În total ea acordă asociației reclamante 2900 EUR, plus orice taxă care poate fi percepută.

C. Dobînda

69. Curtea consideră că este corespunzător ca dobînda să fie calculată în dependență de rata minimă a dobînzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE CURTEA,

1. *Declară* în unanimitate cererea admisibilă;
2. *Suține* în unanimitate că a avut loc o violare articolului 11 din Convenție;
3. *Suține* în unanimitate că a avut loc o violare a articolului 13 coroborat cu articolul 11 din Convenție;

4. *Susține* cu cinci voturi contra două că a avut loc o violare a articolului 14 coroborat cu articolul 11 din Convenție;
5. *Susține* în unanimitate că nu este necesară examinarea separată a articolului 6 § 1 și articolului 10 din Convenție;
6. *Susține* cu șase voturi contra unui vot
 - (a) că statul pârît trebuie să plătească asociației reclamante, în termen de trei luni de la data la care această hotărîre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, următoarele sume, care vor fi convertite în lei moldovenești conform ratei aplicabile la data executării hotărîrii:
 - (i) 860 EUR (opt sute și șaiszeci euro), plus orice taxă care poate fi percepută, în calitate de prejudiciu material;
 - (ii) 7250 EUR (șapte mii două sute cincizeci euro), plus orice taxă care poate fi percepută, în calitate de prejudiciu moral;
 - (iii) 2900 EUR (două mii nouă sute euro), plus orice taxă care poate fi percepută în calitate de costuri și cheltuieli;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus pînă la executarea hotărîrii, urmează să fie plătită o dobîndă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobînzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întîrziere, plus trei procente;

Întocmită în limba engleză și notificată în scris la 12 iunie 2012 în conformitate cu art. 77 §§ 2 și 3 din Regulamentul Curții.

Santiago Quesada
Grefier

Josep Casadevall
Președinte

În conformitate cu articolul 45 § 2 din Convenție și articolul 74 § 2 din Regulamentul Curții, opiniile separate ale judecătorilor Myjer, Gyulumyan și Ziemele sunt anexate la prezenta hotărîre.

J.C.M.
S.Q.

OPINIA CONCURRENTĂ A JUDECĂTORULUI MYJER

Am votat cu majoritatea întru constatarea violării articolului 14 coroborat cu articolul 11.

Totuși, nu sunt convins de motivarea formulată în hotărîre.

Ce s-a întîmplat în această cauză? În 2005 asociația reclamantă a înaintat un demers cu privire la eliberarea autorizației pentru desfășurarea unei întruniri pașnice în fața Parlamentului, pentru a încuraja adoptarea legilor cu privire la protecția minorităților sexuale. Autorizația nu a fost eliberată. Motivul oficial pentru refuz a fost că întrunirea era nefondată, deoarece exista deja o lege cu privire la minoritățile naționale (a se vedea § 8 și 9 din hotărîre).

Într-un mod interesant, mai tîrziu, cînd asociația reclamantă a depus recurs, cu totul alte motive au fost invocate de către autorități :

- Primăria a recepționat multe scrisori de la persoane fizice și asociații care se opuneau cu vehemență eliberării autorizației pentru întrunire și care se opuneau adoptării legii care ar legaliza relațiile dintre persoanele de același gen (a se vedea § 12) ;

- desfășurarea unei întruniri pentru promovarea drepturilor minorităților sexuale ar periclita ordinea publică și principile morale ale societății, și mai mult, organizatorii nu și-au asumat responsabilitatea în ceea ce privește buna desfășurare a întrunirii (a se vedea § 14)

Dacă autoritățile ar fi rămas la motivele invocate inițial și nu existau alte probe, ar fi fost dificil pentru Curte să stabilească existența discriminării, stabilind că autoritățile au intenționat să includă minoritățile sexuale printre minoritățile naționale. Tinînd cont de faptul că autoritățile au ales să inventeze și să invoce motive noi, înseși autoritățile au asigurat materialele de bază care au permis Curții să stabilească scopul discriminatoriu. Analizînd motivele diferite și consecutivitatea în care au fost prezentate, se poate deduce cu siguranță că primele motive au fost formulate doar cu scopul de a ascunde motivele reale care au stat la baza refuzului.

Același lucru se aplică și asupra ultimelor motive invocate: ar fi total ireal să se accepte că eliberarea autorizației a fost inițial refuzată deoarece organizatorii nu și-au asumat responsabilitatea în ce privește buna desfășurare a întrunirii. E adevărat că Curtea Supremă de Justiție în decizia sa din 18 octombrie 2006 a acordat multă atenție acestei motivări. Dar dacă acesta era motivul real al refuzului, trebuia să fie înaintat de la început. Și dacă ar fi fost această cauză, era dificil pentru Curte să stabilească scopul discriminatoriu.

Acestea conduc la concluzia că refuzul a avut la bază un motiv pe care autoritățile nu au îndrăznit să-l menționeze. Iar unicul motiv logic rămas este : ei nu au eliberat autorizația, deoarece aparent nu au vrut o întrunire cu privire la drepturile minorităților sexuale/homosexuali. Este corect să fie formulată o astfel de concluzie ? Da, în circumstanțele cauzei este posibil.

Primele motive, la care s-a făcut referire în § 12 sunt suficient de convingătoare în acest sens.

Poate că autoritățile, de fapt, au refuzat eliberarea autorizației deoarece majoritatea i-au impus, prin « dezaprobarea întrunirilor pe care ei le considerau că ar promova homosexualitatea » (a se vedea § 54 din hotărîre). Cu toate acestea, mă întreb dacă majoritatea a descoperit vreun indiciu că o întrunire planificată care încuraja adoptarea legilor în vederea protecției minorităților sexuale avea ca scop și promovarea homosexualității, sau autoritățile au considerat că întrunirea ar fi promovat homosexualitatea.

OPINIA SEPARATĂ COMUNĂ A JUDECĂTORILOR GYULUMYAN ȘI ZIEMELE

1. Noi nu împărtășim punctul de vedere al majorității cu referire la violarea articolului 14 coroborat cu articolul 11 astfel cum este formulat în motivare. Majoritatea s-au bazat pe 2 motive principale. În primul rând, ei au constatat că Guvernul nu a demonstrat suficient alegațiile sale cu privire la existența unei probleme sistematice privind exercitarea dreptului la întrunire. Guvernul a invocat că întrunirile nu erau permise în general, în timp ce asociația reclamantă a demonstrat că desfășurarea unor întruniri a fost permisă. Majoritatea consideră că acest fapt indică o diferență de tratament în raport cu alte asociații. În al doilea rând, majoritatea consideră că argumentele Primăriei mun. Chișinău în procedurile judecătorești au avut un caracter discriminatoriu. Majoritatea a constatat, de asemenea, că autoritățile de diferite niveluri au invocat motive distincte.

Aceasta este o posibilitate de a interpreta argumentele părților în prezenta cauză. Cu toate acestea, există altă metodă de a interpreta aceste argumente. De exemplu, afirmația Primăriei că a recepționat scrisori de protest de la numeroși cetățeni ai Moldovei prin care au solicitat să fie interzisă întrunirea homosexualilor este probabil adevărat. Faptul că Primăria a adus la cunoștința instanțelor judecătorești naționale *per se* nu confirmă că a adoptat o atitudine discriminatorie sau, din acel motiv instanțele judecătorești naționale au fost de acord sau nu au fost de acord cu cererea. În cele din urmă, instanțele judecătorești naționale au menționat 2 motive în deciziile lor pentru a admite interdicția impusă de Primărie. Primul motiv s-a referit la periclitarea ordinii publice și principiilor morale, iar al doilea s-a referit la faptul că organizatorii nu s-au conformat cu prevederile legii care îi obligau să-și asume responsabilitatea pentru desfășurarea evenimentului. Aceste motive în sine nu sunt nici discriminatorii nici iraționale. Faptul că doi judecători diferiți ai aceleiași judecătorești au avut păreri diferite cu privire la rezultatul cauzei nu este arbitrar în sine.

2. Ce fel de analiză urma să fie aplicată în prezenta cauză ? Majoritatea s-au referit corect la principiile din cauza *Kozak c. Poloniei* (nr. 13102/02, 2 martie 2010), în care Curtea a menționat că în cazul în care diferența de tratament s-a bazat numai pe orientarea sexuală, a constituit o violare a Convenției. Având în vedere acest criteriu, majoritatea ar fi trebuit să aprecieze dacă întrunirea asociației reclamante a fost interzisă numai din acest motiv, în comparație cu alte întruniri interzise la care s-a referit Guvernul în raport cu care Curtea a avut posibilitatea să interpeteze câteva hotărâri judecătorești referitoare la aceeași perioadă de timp. Guvernul a invocat că la acel moment a existat în general o intoleranță față de diferite puncte de vedere. Cu siguranță nu poate fi afirmat că asociația reclamantă a fost unicul grup căruia dreptul la întrunire i-a fost restricționat (a compara *Oršuš și alții c. Croației* [MC], nr. 15766/03, § 155, CEDO 2010). Într-

adevăr poate fi ceva adevărat în cele invocate de Guvern în legătură cu situația politică intolerantă la acel moment în țară.

3. Jurisprudența Curții în temeiul articolului 14 impune o analiză detaliată cu referire la faptul dacă diferența de tratament este discriminatorie dacă admitem că asociația reclamantă a fost tratată diferit de alții. O astfel de diferență de tratament va conduce la discriminare dacă “nu are o justificare obiectivă și rezonabilă”, adică, dacă nu urmărește un « scop legitim » sau dacă nu există « un raport rațional de proporționalitate » între mijloacele folosite și scopul urmărit pentru a fi realizat (a se vedea, printre altele, *Larkos v. Cipru* [MC], nr. 29515/95, § 29, CEDO 1999-I; *Stec și alții v. Regatul Unit* [MC], nr. 65731/01, § 51, CEDO 2006-VI; ȘI *D.H. și alții v. Republica Cehă* [MC], nr. 57325/00, § 196, CEDO 2007-IV). Atunci când diferența de tratament este bazată pe rasă, culoare sau origine etnică, noțiunea de justificare obiectivă și rezonabilă trebuie să fie interpretată cât mai restrâns (a se vedea *Sampanis și alții v. Grecia*, nr. 32526/05, § 69, 5 iunie 2008). Trebuie să adăugăm că ținând cont de cauza *Kozak* (citată *supra*), orientarea sexuală trebuie să fie adăugată în această listă.

4. În măsura în care putem constata, Guvernul a prezentat argumente rezonabile întru explicarea acțiunilor autorităților (a se vedea § 17 din hotărîre). Esența chestiunii constă într-adevăr în aprecierea proporționalității diferenței de tratament, în comparație cu alte întruniri posibile care au fost sau n-au fost permise din aceleași motive ale ordinii publice. Această analiză lipsește. Este o ipoteză prea simplă că deciziile autorităților naționale au fost discriminatorii. După cum am menționat, acest fapt tot poate fi adevărat, însă într-o decizie judecătorească este necesar de ceva mai mult ca să se ajungă la această concluzie.